

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
ТА КРИМІНАЛІСТИКА

УДК 343.35

DOI: 10.33663/1563-3349-2024-96-190

С. О. ТИМОЩУК

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТИ**

Проаналізовано теоретичні та прикладні аспекти захисту права особи на приватність у кримінальному провадженні. Розглянуто особливості забезпечення захисту окремих складових такого права під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Встановлено проблемні питання, зокрема щодо адвокатської таємниці, таємниці сповіді тощо.

Ключові слова: право на приватність, кримінальне провадження, досудове розслідування, негласні слідчі (розшукові) дії, адвокатська таємниця.

***Tymoshchuk Serhii.* Protection of the right to privacy in criminal proceedings: theoretical and applied aspects**

The article analyses theoretical and applied aspects of protecting the right of an individual to privacy in criminal proceedings. The features of protecting certain aspects of privacy during secret investigative (search) actions are considered. Problematic issues of protecting certain aspects of privacy are identified – attorney-client privilege, confession privilege etc.

Key words: right to privacy, criminal proceedings, pre-trial investigation, secret investigative (search) actions, attorney-client privilege.

Актуальність теми. Актуальність теми статті визначається тим винятковим значенням, яке має право на приватність у сучасному демократичному суспільстві. Водночас саме в межах кримінального провадження державні органи мають найбільше можливостей для порушень прав осіб, у тому числі права на приватність. Насамперед це стосується процесуальних процедур у межах негласних слідчих розшукових дій (НСРД).

Огляд літератури. Питання забезпечення прав особи під час здійснення НСРД досліджувалися низкою науковців. Це стосується, зокрема, наукових праць М. В. Багрія, А. П. Запотоцького, О. В. Капліної, О. В. Керевича, М. П. Климчука, В. А. Колесника, Є. Д. Лук'янчикова, В. В. Луцика, П. М. Мітрухова, М. А. Погорецького, О. І. Полюховича, Д. Б. Сергєєвої, С. Р. Тагієва, С. С. Чернявського та ін.

Постановка проблеми дослідження. Метою статті є визначення проблем у забезпеченні права на приватність під час проведення НСРД та розробка на підставі законодавства, судової практики та наукових праць обґрунтованого підходу щодо балансу між інтересами розслідування кримінальних правопорушень та захистом права особи на приватність.

Виклад основного матеріалу. Кримінальним процесуальним законом визначено низку запобіжників від зловживань при втручанні у приватне спілкування, якими є: виключний характер проведення НСРД (у разі неможливості отримання відомостей про кримінальне правопорушення та особу, яка його вчинила, в інший спосіб); можливість проведення НСРД лише у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів та за ухвалою слідчого судді (крім випадків, передбачених ч. 2 ст. 264 КПК); право прокурора заборонити проведення або припинити подальше проведення НСРД; обов'язкове зазначення у рішенні про дозвіл на проведення НСРД строку її проведення; унормований порядок продовження строку проведення НСРД; чітке коло суб'єктів проведення НСРД; встановлений порядок фіксація ходу і результатів НСРД та повідомлення осіб, стосовно яких проводилося НСРД; визначення заходів стосовно захисту інформації, отриманої в результаті НСРД, зокрема – тієї, яка не використовується у кримінальному провадженні; регламентування використання результатів НСРД у доказуванні та в інших визначених кримінальним процесуальним

законом цілях; заборона втручання у приватне спілкування захисника, священнослужителя з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим, виправданим.

Водночас із прийняттям у 2012 році КПК між окремими його приписами, зокрема положеннями Глави 21, яка, у тому числі, регламентує підстави та порядок втручання у приватне спілкування у межах кримінального провадження, та вимогами ст. 31 Конституції України виникла певна колізія, яка потребує невідкладного правового врегулювання як задля усунення підґрунтя для можливих зловживань під час санкціонованого втручання у приватне спілкування, так і для забезпечення принципу верховенства права на даному напрямку. Так, відповідно до згаданих вище приписів кримінального процесуального закону НСРД, пов'язані із втручанням у приватне спілкування (за виключенням ч. 2 ст. 264 КПК), проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. Водночас положення ст. 31 Основного Закону даного застереження не містять, констатуючи можливість такого втручання з метою запобігти саме злочинові, тобто фактично дозволяючи його у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, які не є тяжкими та особливо тяжкими.

Згідно із ст. 8 Конституції України вона має найвищу юридичну силу, а закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй. Норми Основного Закону є нормами прямої дії [1].

Відтак ст. 31 Конституції України визначено мету можливого втручання у приватне спілкування, а саме: 1) запобігти злочинові; 2) з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи.

На відміну від цієї конституційної норми, за приписами ч. 2 ст. 14 КПК, метою втручання у приватне спілкування в кримінальному провадженні є: 1) виявлення тяжкого чи особливо тяжкого злочину; 2) запобігання тяжкому чи особливо тяжкому злочину, 3) встановлення обставин тяжкого чи особливо тяжкого злочину, 4) встановлення особи, яка вчинила злочин [2].

Межі можливого застосування норми ст. 31 Конституції України в контексті мети санкціонованого втручання у приватне спілкування, зокрема щодо з'ясування істини під час розслідування кримінальної справи, не лише ширші, ніж аналогічні приписи КПК, а й недостатньо чітко сформульовані, що дає можливість їх

довільного тлумачення та створює передумови до безпідставного втручання у приватність особи. Ця норма Основного Закону вступає в колізію з нормами КПК. Зокрема, приписи ст. 31 Конституції України дозволяють санкціоноване втручання в таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції з метою з'ясування істини під час розслідування кримінальної справи. Водночас КПК 2012 року не містить такого поняття, як «істина» та не передбачає «встановлення істини» у кримінальному провадженні, зокрема серед завдань кримінального провадження, визначених статтею 2 нормативного акту, і не визначає процесуальну процедуру «встановлення істини», що теоретично, виходячи із семантично-філософського тлумачення даного словосполучення та згаданих вище вимог ст. 8 Конституції України, дає державі підстави для втручання в приватне спілкування поза визначеною кримінальним процесуальним законом метою такого втручання.

Причиною таких колізій є, з одного боку, застарілість правових норм ст. 31 Конституції України, які неповною мірою відображають якісно-сутнісної трансформації з 1996 року кримінального процесуального закону, забезпечення права на приватність у кримінальному провадженні та гарантій його захисту з урахуванням практик цивілізованих правових систем. З іншого боку, причинами такої ситуації стали інертність, непослідовність та безсистемність вітчизняного законотворчого процесу.

З цих же причин правова термінологія чинної редакції ст. 31 Конституції України, зокрема щодо посилання на «кримінальну справу» та «суд», не відповідає правовій термінології КПК, відповідно до приписів якого досудове розслідування здійснюється у кримінальному провадженні, і таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, інших форм спілкування гарантується саме під час кримінального провадження. Винятки ж із гарантованого Основним Законом права на приватне спілкування можливі у разі постановлення ухвали слідчого судді.

Виходячи з викладеного, повністю підтримуємо наукову позицію П.М. Мітрухова, який, зокрема, виходячи із системного аналізу правових приписів ст. 31 Конституції України та ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», дійшов обґрунтованого висновку про необхідність приведення зазначеної право-

вої норми Основного Закону у відповідність до вимог сьогодення [3, с. 167-168].

Досить недосконалою, суперечливою та такою, що потребує невідкладної модернізації, виходячи з міжнародно-правових стандартів, є правова норма кримінального процесуального закону, що визначає додаткові гарантії від санкціонованого втручання у приватне спілкування захисника та священнослужителя з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим, виправданим, а саме ч. 5 ст. 258 КПК.

Буквальне тлумачення правової норми свідчить, що відповідні гарантії поширюються лише на приватне спілкування, яка відбувається 1) між захисником, з одного боку, та підозрюваним, обвинуваченим, засудженим чи виправданим – з іншого; 2) між священнослужителем, з одного боку, та підозрюваним, обвинуваченим, засудженим чи виправданим – з іншого.

Водночас, як слушно зауважують дослідники, виклавши ч. 5 ст. 258 КПК у такій редакції, законодавець фактично не забороняє втручатися «у приватне спілкування адвоката з іншим клієнтом: свідком, потерпілим, особою, щодо майна якої вирішується питання про арешт, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, ... неосудною особою, яка вчинила суспільно небезпечне діяння тощо». Також «...не заборонено втручання у приватне спілкування одного захисника з іншим захисником чи представником особи, у тому числі представником неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого...» [4, с. 186].

Редакція ч. 5 ст. 258 КПК не виключає можливості санкціонованого втручання у приватне спілкування захисника з іншими особами, крім визначених цією нормою, зокрема з якими він може контактувати, надаючи правову допомогу підозрюваному, обвинуваченому, засудженому, виправданому, а саме – з їх близькими родичами та членами сім'ї, обговорюючи ті чи інші питання здійснення захисту. До речі, досить актуальним і чутливим це питання є у кримінальних провадженнях, у яких здійснюється спеціальне досудове розслідування (*in absentia*). Такі ж гарантії відсутні при спілкуванні адвоката із цивільними відповідачем та позивачем, інтереси яких він представляє у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію) тощо.

Необхідно зазначити, що чинна редакція ч. 5 ст. 258 КПК насамперед демонструє непослідовну та алогічну позицію законодавця щодо закріплення подібних за правовим змістом гарантій в інших правових нормах кримінального процесуального закону. Так, приписами ч. 2 ст. 65 КПК, якими значно розширено межі застосування таких гарантій, заборонено допитувати у якості свідка не лише захисника, а й представника потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, законного представника потерпілого, цивільного позивача у кримінальному провадженні – про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з виконанням функцій представника чи захисника; адвоката – про відомості, які становлять адвокатську таємницю.

Положення ч. 5 ст. 258 КПК не узгоджуються з вимогами Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», які забезпечують адвокату значно більші гарантії, аніж ті, що визначено цієї нормою КПК. Зокрема, п. 4, 9 ч. 1 ст. 23 нормативного акту передбачено заборону проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням саме адвокатської діяльності, та втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом [5].

З огляду на вимоги ч. 3 ст. 9 КПК на цей час такі процесуальні гарантії адвокатської діяльності, у тому числі ті, що стосуються приватного спілкування адвоката, повною мірою не можуть бути забезпечені положеннями КПК як базисного нормативно-правового акту в системі кримінального процесуального законодавства.

Прецедентна практика Європейського суду з прав людини (рішення у справах «Кастравет проти Молдови» від 13. 03. 2007 [6], «Мішо проти Франції» від 06.12. 2012 [7], «Алтай проти Туреччини» від 09. 04. 2019 [8] та інші) не встановлює наявності гарантій у адвоката від втручання у приватне спілкування з клієнтом залежно від процесуального статусу особи, форми і виду надання правової допомоги та галузі права, в якій вона надається. Головне завдання при вирішенні справ такої категорії – з'ясування тієї обставини, чи забезпечено конфіденційність у спілкуванні між адвокатом та клієнтом. Незважаючи на визначені гарантії, право на таку приватність адвоката не є абсолютним і у виняткових випадках може бути обмежене, зокрема задля запобігання особливо тяжким резо-

нансним злочинам. Адже неможливо до невинуватеного втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом віднести ситуацію, коли останні обговорюють деталі вчинення терористичного акту чи, до прикладу, вбивства свідка, який надав викривальні показання щодо такого клієнта у кримінальному провадженні. Саме із цих критеріїв виходить і Європейський суд з прав людини у своїй прецедентній практиці.

У згаданій вище справі «Алтай проти Туреччини» ЄСПЛ визнав, що, незважаючи на його важливість, право на конфіденційне спілкування з адвокатом не є абсолютним та може обмежуватися. Для гарантування того, що обмеження, які накладаються, не обмежують відповідне право до такої міри, щоб порушити саму його сутність і позбавити його ефективності, Суд повинен переконатися, що вони є передбачуваними для зацікавлених осіб і переслідують законну мету або цілі згідно з пунктом 2 статті 8 та є «необхідними в демократичному суспільстві» в тому сенсі, що вони пропорційні цілям, які мають бути досягнуті. Суд також зазначає, що свобода розсуду держави-відповідача в оцінці допустимих меж втручання в приватність консультації та спілкування з адвокатом є вузькою, оскільки лише виняткові обставини, такі, як запобігання вчиненню тяжкого злочину або серйозні порушення безпеки та охорони в'язниці, можуть виправдати необхідність обмеження цих прав. Наприклад, у контексті осіб, позбавлених волі за терористичну діяльність, Суд постановив, що вони не можуть бути виключені зі сфери дії положень Конвенції, а сутність їхніх прав і свобод, визнаних останньою, не повинна порушуватися; національні органи влади можуть накладати на них «законні обмеження», оскільки ці обмеження є суворо необхідними для захисту суспільства від насильства.

Справа «Версіні-Кампінчі та Краснянські проти Франції» стосувалася заяв адвокатів, які під час кризи, спричиненої епідемією коров'ячого сказу, представляли інтереси директора компанії, що підозрювалася у порушенні ембарго на імпорту яловичини з Великобританії. У дисциплінарному провадженні стосовно одного із заявників у якості доказу використано записи телефонної розмови, що відбулася між ним та клієнтом, у якій містилася інформація, захищена адвокатською таємницею. За результатами розгляду стосовно одного із заявників ЄСПЛ не встановив порушення вимог

ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, та, зваживши на підозру адвоката у вчиненні правопорушення, зазначив, що оскаржуване втручання не було непропорційним щодо переслідуваної законної мети – «захисту порядку» і відповідало принципу необхідності у демократичному суспільстві [9].

З метою гармонізації правових норм кримінального процесуального закону щодо забезпечення гарантій адвоката на приватне спілкування з клієнтом та приведення їх у відповідність до стандартів цивілізованого правового суспільства пропонуємо поширити дію ч. 5 ст. 258 КПК на адвокатів у кримінальному провадженні, незалежно від їх процесуального статусу, та інших осіб, з якими останні спілкуються, саме у зв'язку із здійсненням адвокатської діяльності.

Недосконалим є і положення ч. 5 ст. 258 КПК у частині заборони втручання у приватне спілкування священнослужителя з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим та виправданим. Відповідна правова норма неповною мірою корелюється з релевантними за своєю сутністю правовими нормами інших нормативно-правових актів, зокрема Конституції України і КПК, та міжнародно-правових актів щодо меж її застосування.

Положення ст. 35 Конституції України передбачають право кожного на свободу світогляду і віросповідання, здійснення цього права може бути обмежене законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей. Вказана норма, на відміну від приписів ч. 5 ст. 258 КПК, не містить абсолютної заборони на втручання у приватне спілкування зі священником, натомість передбачає можливість обмеження такої гарантії за наявності задекларованої у ній мети.

Законодавчий підхід до даної конституційної норми повною мірою відповідає вимогам міжнародного права, зокрема ст. 18 Загальної декларації прав людини [10], ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [11], ст. 9 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [12] та ст. 1 Декларації про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на підставі релігії чи переконань [13]. Такий підхід є правильним, оскільки дозволяє забезпечити баланс між правом на приватність у спілкуванні зі священником та необхідністю протидії злочинним посяган-

ням на суспільну безпеку, фундаментальні права і свободи осіб, позаяк поняття «приватне спілкування зі священником» у широкому розумінні положення ч. 5 ст. 258 КПК теоретично включає у себе захищеність і такого спілкування, яке жодним чином не пов'язане з проведенням богослужіння, релігійних обрядів, церемоній і процесій, тобто релігійної діяльності, та виходить за їх межі, натомість створює можливість суттєвої загрози для нормального функціонування суспільства, життя та здоров'я осіб.

Також вважаємо хибною наукову позицію деяких дослідників, які фактично ототожнюють визначені цією нормою гарантії приватного спілкування зі священнослужителем лише таємницею сповіді [14, С. 658]. Дійсно, сповідь, як релігійний обряд, є одним із семи таїнств, що притаманні православній та католицькій церкві. Згідно з нормами канонічного права під загрозою застосування канонічно-правової відповідальності суворо заборонено порушувати таємницю сповіді. Водночас звужений підхід до застосування правових приписів ч. 5 ст. 258 КПК у частині поширення відповідних гарантій лише на таємницю сповіді дає можливість втрутитися в приватне спілкування між особою та представником духовенства при здійсненні інших церковних обрядів, зокрема з числа семи таїнств, де особа може повідомляти священнослужителя про особистісні та найпотаємніші аспекти свого життя, стосунки з іншими особами тощо, розраховуючи на цілковиту приватність такої розмови, у тому числі виходячи з норм канонічного права. Звісно ж, таке втручання не відповідало би гарантіям щодо приватного спілкування, встановленим у цивілізованому правовому суспільстві.

Крім того, ототожнення гарантій ч. 5 ст. 258 КПК лише з таємницею сповіді давало б підстави на втручання у приватне спілкування між особою та священнослужителем такого напрямку християнства, як протестантство, а також із представником духовенства іншої релігії – буддизму, ісламу тощо, яка не містить такого таїнства, як сповідь. Дана ситуація прямо суперечила б приписам ст. 24 Конституції України та була б дискримінаційною стосовно представників таких релігій та їх напрямків.

Не зрозумілою та досить звуженою є позиція законодавця і щодо поширення гарантій на приватне спілкування зі священнослужителем лише на підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого. За цих обставин, зважаючи на приписи ч. 3 ст. 9

КПК, не забезпеченими від втручання в таке спілкування, у тому числі в частині таємниці сповіді, залишаються інші учасники кримінального провадження – потерпілий, свідок, цивільний позивач та відповідач тощо. Чинна редакція ч. 5 ст. 258 КПК надає можливість втручання у приватне спілкування священника, пов'язане з відправленням релігійних культів, ритуальних обрядів, проведенням іншої релігійної діяльності, що відбувається з іншими особами, які, хоч і не є учасниками кримінального провадження, однак пов'язані з ними родинними, сімейними зв'язками тощо. Водночас і ці особи, зважаючи на свої релігійні переконання та довіряючи під час такого спілкування священнослужителю найпотаємніші відомості свого життя, зокрема викриваючи себе на інших осіб на сповіді у вчиненні кримінального правопорушення та каючись за це перед Богом, сподіваються на приватність даної розмови, виходячи з норм канонічного права та положень ст. 24, 35 Конституції України.

Виходячи з цього та задля забезпечення відповідності приписів ч. 5 ст. 258 КПК визначеним стандартам верховенства права вони підлягають уточненню та конкретизації у частині поширення гарантій приватності на спілкування кожної особи зі священнослужителем, що пов'язане з відправленням релігійних культів, ритуальних обрядів, проведенням іншої релігійної діяльності.

Під час НСРД, дозвіл на проведення якої отримано у встановленому законом порядку та, зокрема, забезпечено функцію судового контролю за дотриманням прав і свобод або ж після її завершення, може бути встановлено факт втручання у приватне спілкування особи з адвокатом чи священником, можливість якого не міг передбачити слідчий чи прокурор на час отримання такого дозволу та початку проведення НСРД. Тому поділяємо наукову позицію В.А. Колесника, що в такій ситуації проведення негласної слідчої (розшукової) дії слід вважати законним, але отримані відомості, що розкривають зміст приватного спілкування підозрюваного із захисником чи священнослужителем, не можуть бути використані в кримінальному провадженні і підлягають негайному знищенню [15, с. 42].

Задля уникнення зловживань та маніпуляцій працівників правоохоронних органів щодо таких відомостей та забезпечення гарантій недоторканності приватності спілкування особи з адвокатом

чи священнослужителем обов'язок невідкладного знищення цих відомостей у безальтернативному порядку має бути закріплено на законодавчому рівні.

Висновки. Підсумовуючи викладене, пропонуємо викласти ст. 31 Конституції України у такій редакції, яка б стала базисною для відповідних норм кримінального процесуального закону, навіть при їх модернізації у майбутньому: «Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної кореспонденції та інших форм спілкування. Втручання у таємницю спілкування допускається лише у визначених законом випадках на підставі вмотивованого рішення слідчого судді».

Також пропонуємо частину 5 ст. 258 КПК викласти у такій редакції: «Втручання у приватне спілкування адвоката під час здійснення ним адвокатської діяльності або священнослужителя у зв'язку з відправленням релігійних культів та ритуальних обрядів, що передбачені для відповідної релігії, заборонено».

Крім того, необхідно доповнити статтю 258 КПК України частиною 6 наступного змісту: «Відомості про приватне спілкування адвоката чи священнослужителя за умов, що визначені у частині 5 цієї статті, які стали відомі під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії або після її завершення, не можуть бути використанні у кримінальному провадженні і підлягають негайному знищенню. Про знищення таких відомостей складається протокол, який долучається до матеріалів кримінального провадження».

1. Конституція України. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України, кодекс. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. 3. Мітрухов П.М. Вирішення окремих законодавчих проблем у діяльності Національної поліції України / *Сучасна європейська поліцейстика та можливість її використання в діяльності національної поліції України* : зб. тез доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 11 квіт. 2019 р.). Харків: ХНУВС, 2019. – С. 167-168. 4. Бабіков О.П. Негласні слідчі (розшукові) дії: теорія і практика. 2-ге вид., випр. та доповн. Київ: Норма права, 2024. С. 464. 5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>. 6. European Court of Human Rights. CASE OF CASTRAVET v. MOLDOVA. Strasbourg. 13 March 2007.

URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-79767%22%5D%7D>}. 7. European Court of Human Rights. CASE OF MICHAUD v. FRANCE. 6 December 2012. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-115377%22%5D%7D>}. 8. European Court of Human Rights. CASE OF ALTAY v. TURKEY (No. 2). Strasbourg. 9 April 2019. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-192210%22%5D%7D>}. 9. La cour européenne des droits de l'homme. affaire VERSINI-CAMPINCHI ET CRASNIANSKI C. FRANCE. Strasbourg. 16 juin 2016 URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-163612%22%5D%7D>}. 10. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. 11. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text. 12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. 13. Декларація «Про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на підставі релігії чи переконань». URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/43860>. 14. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1. / О.М. Бандурка, Є.П. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація та ін. Харків: Право, 2012. 768 с. 15. Колесник В.А. Втручання в приватне спілкування і забезпечення прав особи під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. Т. 11. № 3. С. 37-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2014_11_3_6.

References

1. Konstytutsiia Ukrainy. Ofitsiyni veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. 2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Zakon Ukrainy, kodeks. Ofitsiyni veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. 3. Mitrukhov P.M. Vyrishennia okremykh zakonodavchykh problem u diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy/ *Suchasna yevropeiska politseistyka ta mozhlyvosti yii vykorystannia v diialnosti natsionalnoi politsii Ukrainy* : zb. tez dop. uchasnykiv mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kharkiv, 11 kvit. 2019 r.). Kharkiv: KhNUVS, 2019. S. 167-168. 4. Babikov O.P. Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii: teorii i praktyka. 2-he vyd., vypr. ta dopovn. Kyiv: Norma prava, 2024. S. 186. 5. Pro advokaturu ta advokatsku diialnist. Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>. 6. European Court of Human Rights. CASE OF CASTRAVET v. MOLDOVA. Strasbourg. 13 March 2007. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-79767%22%5D%7D>}. 7. European Court of Human Rights. CASE OF MICHAUD v. FRANCE. 6 December 2012. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-115377%22%5D%7D>}. 8. European Court of Human Rights. CASE OF ALTAY v. TURKEY (No. 2).

Strasbourg. 9 April 2019. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-192210%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-192210%22]}) 9. La cour européenne des droits de l'homme. affaire versini-campinchi et crasnianski c. france. strasbourg. 16 juin 2016 URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-163612%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-163612%22]}) 10. Zahalna deklaratsiia prav liudyny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. 11. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text 12. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (z protokolamy) (Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. 13. Deklaratsiia «Pro likvidatsiiu vsikh form neterpymosti ta dyskryminatsii na pidstavi relihii chy perekonan». URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/43860>. 14. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar : u 2 t. T. 1. / O.M. Bandurka, Ye.P. Blazhivskiy, Ye. P. Burdol ta in. ; za zah. red. V. Ya. Tatsiia ta in. Kharkiv: Pravo, 2012. S. 658. 15. Kolesnyk V.A. Vtruchannia v pryvatne spilkuвання i zabezpechennia prav osoby pid chas provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*. 2014. T. 11. № 3. S. 37-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2014_11_3_6.

Tymoshchuk Serhii. Protection of the right to privacy in criminal proceedings: theoretical and applied aspects

The article analyzes the theoretical and applied aspects of protecting the right of an individual to privacy in criminal proceedings. It is established that, taking into account the norms of international law, the Constitution of Ukraine and criminal procedural legislation, the only purpose of possible interference in private communication is: 1) preventing a crime or 2) establishing the truth during the investigation of a criminal case. It is determined that when applying such restrictions, pre-trial investigation bodies must strictly adhere to the balance between the interests of investigating criminal offenses and protecting the right to privacy of a person.

The features of protecting certain aspects of privacy during secret investigative (detective) actions are considered. Problematic issues of protecting certain aspects of privacy – attorney-client privilege, confession privilege, etc. are identified. It is determined that it is appropriate to expand the concept of “confession privilege” and define the subject of protection as “the privilege of performing religious cults, ritual ceremonies, conducting other religious activities.” It is determined that in order to avoid abuse and manipulation of such information by law enforcement officers and to ensure guarantees of the inviolability of the privacy of a person’s communication with a lawyer or clergyman, the obligation to immediately destroy this information in an alternative manner should be enshrined at the legislative level.

The author proposes to make appropriate amendments to Article 9 of the Law of Ukraine “On Operational and Investigative Activities”, as well as Article 358 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. The article also identifies as expedient legislative regulation the procedural procedure for interference with private communication with the consent of a person, when he consciously, voluntarily and temporarily renounces such privacy in favor of ensuring and protecting his other fundamental rights and guarantees.

Key words: right to privacy, criminal proceedings, pre-trial investigation, secret investigative (search) actions, attorney-client privilege.